

האגודה

עלון לשבת קודש

דברי מחשבה והלכה, ומהנעשה בבתי הכנסת

הצלחת כל התורמים לעלון, הם ובני משפחותיהם יתברכו בכל הברכות והישועות

נושא השבוע: **זהירות בדרכים [כד]**

כ"א אייר תשפ"ו 1624 (שנה לא')

ההפטרה: "ה' עוזי" (ירמיה טז)

פרשת בהר - בזווקותי

"וכי תשליג יד גר ותושב עמך.. אזורי זמכר גאולה תהיה לו"... (כה, מז-מז)

כמו שעבד יהודי העובד אצל בעל בית גוי יוצא לחופשי בשנת היובל ואינו עבד לעולם כך ישראל בין האומות, עתיד הקב"ה לגאלם ולהחזירם לארצם ולאדמתם.

מפסוק זה אנו למדים כי אל לו לאדם להתייאש מבואה של הגאולה, וידע בעניין הגלות הוא מפני שחטאנו לקב"ה ומטרתה שנכפר עוונותינו. ואף על פי שנמשכת היא זמן רב, זמנה קצוב לכן צריכים אנו לייחל ולבקש בפינו על הגאולה בכל יום, אך גם להמתין לבואה בסבלנות ולא להתייאש, וכבר נאמר במלאכי (ג,א) "ופתאום יבוא אל היכלו האדון אשר אתם מבקשים".

סיפר "החפץ חיים" זצ"ל שפעם אחת היה נוכח בשעה שנציגי קהילה יהודית בליטא באו אל הגאון רבי יוסף דב סולובצ'יק בבקשה למנותו לרב על קהילתם, בתחילה סרב הרב, פנה אליו אחד הנציגים ואמר: "רבי, כיצד הינך יכול לסרב לכם הלא 25,000 יהודים מחכים לך?", הזדעזע רבי יוסף דב מהדברים ופנה מיד לרבנית ואמר: "הכיני את בגדי השבת שלי, נאלץ אני לקבל עלי את משרת הרבנות, 25,000 יהודים מחכים לי, אסור לי לתת להם לחכות!".

נאנח "החפץ חיים" ואמר: " הרב יוסף דב סולובצ'יק נחפז משום שלא היה יכול להרשות לעצמו שכל כך הרבה יהודים יחכו לי, הגיעו בעצמכם, אלמלא ידע המשיח שכלל ישראל מחכה לבואו היה ודאי כבר מגיע".

"...ואכלתם לחמכם לשובע וישבתם לבטח בארצכם" (כה, כו)

ועולה השאלה: מה העניין של אכילה לשובע לישיבה בבטחון ושלוה בארץ? באו חז"ל ללמדנו: מתי יוכל להתקיים בנו "ואכלתם לחמכם לשובע"? דווקא "שישבתם לבטח בארצכם" בבטחון ורגיעה. כידוע נתקללו ישראל בקללת הגלות שחלק ממנה זה הרוגו והכעס, על פי הרפואה שאדם אוכל מתוך כעס ורוגו הוא מזיק לגופו, ללמדנו שהסבלנות והרגיעות הם מרשם לחיים בריאים, ללא מחלות!

שכר השתיקה

מעשה שהיה

האברך ר' משה כהן (שם בדוי) שאף אויר מלוא ריאותיו לפני שאזר אומץ

ונכנס בהליכה מהוססת לסופרמרקט רחב הידיים שבמרכז העיר.

מה לו ולעריכת קניות- הם לא היו הצד החזק שלו.

הוא הניח בעגלת הקניות את המצרכים הדרושים שני חלב, גבינה, לחם פרוס... ונעמד בתור בקופה מס' 6, הזמן זחל בעצלתיים, חמישה אנשים עמדו לפניו ועוד כעשרה מאחוריו. סמוך אליו ניצב יהודי חילוני בריא גוף ומקריח כשהוא נושף וזועף לנוכח "זריזותה" של הקופאית.

"אוף.. זה בלתי נסבל, זו הפעם האחרונה שאני מגיע לכאן", התלונן האיש בחוסר סבלנות.

לפתע נזכר ר' משה כי שכח להניח בעגלתו את המצרף החשוב שכל תכלית הקניה נועדה בעבורו, את המטרנה. הוא נטש במהירות את התור מותר את עגלתו במקומה כדי לקחת את המוצר הדרוש וחזר

ע"פ "אור החיים" אופק ת"א * שעון קיץ * לא לעיין בתפילה * שקיעה 7:31-7:27 * סוף זמן ק"ש 8:28-8:31
 כניסת שבת: 7:07 יציאת שבת: 7:59 יציאת ש"ת: 8:51

לעמוד בתורו. אלא שכעת הפכו הרטינות לנחשולי לבה רותחת: "אתם החרדים תמיד עושים מה שבא לכם, מנהלים לי ת'עולם, לא מתחשבים באף בן-אדם", צווח האיש, "אתם החרדים עושים קניות על חשבון אחרים, הנה אתה חרדי חצוף משאיר כאן ת'עגלה, תופס תור ועושה קניות כשהעגלה שלך מעכבת פה את כולנו", המשיך להמטיר בזעם כבוש. "סליחה אדוני, סליחה, אני דווקא ביצעתי את הקניה תוך כדי הסתובבות עם העגלה אלא שכעת נזכרתי ששכחתי מטרנה... אני ממש מצטער".

אך הלה לא הירפה "בטח, אתם החרדים, תמיד יש לכם תירוצים לכל דבר....."
העומדים בתור התכווצו במקומם, לאף אחד לא היה חשק לנהל משא ומתן אידאולוגי, עם הטיפוס השחצן שנתן דרור לגלי ההסתה ששטפו את נשמתו, ר' משה החליט לשתוק.

"נו בטח, אתה שותק! אתם החרדים יודעים מתי לשתוק כי אין לכם מה לענות". לאחר שסיים עוד כמה "נאומים" נמלצים ובעוד כולם שותקים החליט ר' משה להשיב לו ואמר: "איש יקר תקן אותי אם אני טועה, אבל נדמה לי שאתה קצת מקנא בנו, כלומר ב"אתם החרדים" אם היית מתנהג כך במקום שיש בו אנשים הדומים לך אזי האירוע היה מסתיים באמבולנס או שניים, אבל "אתם החרדים" שאתה כ"כ אוהב לשנוא, מאוד אדיבים וסבלניים אליך ואפילו אוהבים אותך, אף אחד כאן לא השמיץ ולו במילה אחת כלפיך. ודע לך שיש לנו הרבה מה להשיב, אז אנא עשה חשבון נפש מדוע אתה מקנא ב"אתם החרדים", הלה נדם לנוכח המילים החמות, "סליחה, אדוני", הוא לחש לתוך אוזנו של ר' משה "סליחה שפגעתי בך, אתה צודק לא היתה שום סיבה מוצדקת להתקפה שלי". "לא כעסתי עליך, אבל בכל זאת אני סולח" חייך ר' משה בנימוס.

"שמע, קוראים לי גרשון גזית, אני רוצה לקבל ממך קצת יותר מסליחה, אז תקשיב, קח ת'עגלה שלך, שוב למדפים ותמלא אותה עד למעלה. תכניס כל מה שבא לך, בשר, עופות, דגים, שתיה, חומרי ניקוי גרשון משלב, ואל תשאל אותי מאיפה נחה עלי הרוח".

"הוי, אין צורך, חלילה התפייסנו ודי" ניסה להרגיע את האיש שנחה עליו לפתע רוח של צדקה וחסד. "לא, לא חביבי, אם גרשון החליט, עם גרשון לא מתווכחים, אצלי במפעל העובדים יודעים, אם אני מחליט אז אין עוררין". אמר ומשך את העגלה מן התור כשהוא אווחו בידו ומורה לו "תמלא תמלא, אל תתחשב במחיר". הם צעדו יחדיו ומילאו את העגלה בכל טוב. "1,893 ₪ בכרטיס אשראי או בצ'ק?" שאלה הקופאית. גרשון שלף את כרטיס האשראי שלו כשהוא טופח על כתפו של ר' משה "שיהיה לך כל טוב ידיד, שמחתי לעזור לך".

ר' משה דחף את עגלתו אל מחוץ לסופר מרקט ולפתע פרץ בבכי תמרורים, כל גופו רעד.
"הלוי יהודי, התפייסנו, אני לא רגיל שאנשים בוכים בגללי, כבר בקשתי סליחה" ניסה לנחמו. ר' משה ניגב את דמעותיו "הסכת גרשון, אנחנו מכירים בקושי חצי שעה אבל עכשיו בזכותך עברתי חוויה אלוקית עילאית ממש, כבר שבועיים שכלתה אצלי הפרוטה מן הכיס, אנחנו מטופלים ב-3 תינוקות, חיים מהיד לפה. היום ליל שישי אשתי הורתה לי: "משה, הארונות ריקים לחלוטין, אין מה לאכול כפשוטו. וחוף מזה אני צריכה מטרנה לתינוקות". "אין לי כסף" אני מזכיר לה אך היא מתעקשת "משה זה הזמן שתקיים את מה שאתה לומד, איפה שער הביטחון שלך? גש לסופר קנה מה שאנו צריכים, עמוד בתור כמו כולם אין לי ספק שאם תעבוד על מידת הביטחון, תתרכז ואל תשכח שהקב"ה זן ומפרנס לכל והוא לא ישאיר אותנו עם ארונות ומקרר ריקים", כך אמרה אשתי, "אתה מבין מה קורה פה גרשון? אני עומד כאן עם עגלת קניות בלי פרוטה בכיס...". גרשון צחק "כבר אמרתי לך, אתם החרדים!".

הלכות מידת הסבלנות [ד]

פינת ההלכה

א. מידת הסבלנות, היא יכולת האדם להיות מאופק, סבלן, רגוע ונינוח מול: אכזבה קשה, שאיפה שלא מומשה, ציפייה שהכזיבה, פגיעה אישית כאובה, סכסוך, התמודדות רוחנית או גשמית, מבלי לפעול בחופזה ולא למהר להכריע אלא לנהוג בסבלנות, איפוק וקור רוח (פניני פרשת שבע גליון 135 הרה"ג אשך קובלסקי) ומידה זו נצרכת בכל תחומי החיים (פלא יועץ ע' סבלנות).
ב. המעביר על מידותיו זוכה שתפילותיו מתקבלות בשמים מיד (ללאש יוסף סבלנות לגר"י ועקנין עמ' 104).

דוגמא ממעשה שהיה: מובא בגמרא (תענית כה): פעם היתה שנה שחונה וביקשו מרבי אליעזר שיתפלל שירדו גשמים ולא נענה, רבי עקיבא התפלל ונענה, יצאה בת קול משמים ואמרה שלא מפני שזה גדול מזה אלא שזה מעביר על מידותיו וזה אינו מעביר על מידותיו.

סבלנות בחינוך ילדים

ג. בחינוך ילדים צריכים ההורים להתנהל עם הרבה סבלנות, רוגע ונועם ולא בצעקות וכפיה שכתוב (קהלת ט, יז) "דברי חכמים בנחת נשמעים". והיחס לילדים יהיה בבחינת "שמאל דוחה וימין מקרבת" (גמ' סוטה מז). דהיינו גם כשמוכיחים אותם זה צריך להיות מתוך אהבה לילד, תוכחה בצורה רכה ונעימה (מעט לועז מלכיס א פ"ט, פלא יועץ ערך סבלנות) וגם שהילד לא שומע בקול ההורים צריך לחזור על ההוראה שוב בסבלנות (פלא יועץ ערך סבלנות, מידות דיליה ח"ב עמ' תשיג).

ד. כיצד נפתח בילד את מידת הסבלנות:

הסבר: ילדים אינם סבלניים במיוחד, אין להם סבלנות לחכות עד שנסיים את עיסוקנו ונביא להם את אשר ביקשו מאיתנו.

(1) הרגילו את ילדכם מרגע שנולד - לדעת שלא כל דבר ניתן מיד
גם תינוק חייב להבין שלפעמים לא נענה באותה שניה שפתח את פיו, אלא 2 דקות לאחר מכן. כך מרגילים ילד לחיים אמיתיים שבהם הוא לא בן יחיד.

(2) ספרו לילד סיפורים על מידת הסבלנות – הוא ילמד ויפנים ויתנהג בהתאם
ילדים מקשיבים לסיפורים ולומדים דרכם, לא חייב לספר מתוך ספר אלא בע"פ מחיי היום יום.

(3) גם כשהילד חסר סבלנות – תנהגו בו בסבלנות
הילד מעצבן אתכם בחוסר סבלנותו, נכון זה באמת מרגיז, אך התגברו על עצמכם ותנהגו בו בסבלנות ועל תראו לו שהתנהגותו מוציאה אתכם מדעתכם, שהרי אנו כהורים מהווים דוגמא אישית עבורו, ואם ננהג בחוסר סבלנות כיצד נצפה שילדנו ינהגו אחרת.

(4) מחמאה ועידוד – בכל פעם שהילד נוהג בסבלנות
נשבח אותו על כך.

(5) שחקו עם הילד משחק הדורש סבלנות, ושמרו על הכללים בעקביות
שחקו עם הילד במשחק שבו הוא חייב לחכות לתורו, ולפעול לפי ההוראות כגון: לחכות תור, לחזור אחורה כגון: משחק "סולמות וחבלים" וכדו' רק כך כשאף אחד מן המשתתפים לא יוותר לו הילד ילמד סבלנות מה? ויסגל אותה לעצמו (הוצא כהידברות מאלת מנוחה פוקס מנחת הורים, ספר-נתיבות החינוך)

סבלנות המורה למלמד

ה. כמה סבלנות נדרשת ממי שרוצה להיות מורה למלמד, בפרט שיש תלמידים שמתקשים אם בשל זיכרון קצר, חוסר ידע או חוסר הקשבה בשעורים (פלא יועץ ערך סבלנות) וכבר אמרו חז"ל (אבות ב, ה) "לא הקפדן מלמד" וצריך סבלנות להוכיחם כפי הראוי להם ברכות ובנועם ולחזור איתם שוב ושוב על הלימוד עד שיובן (פלא יועץ טז).

דוגמא ממעשה שהיה: רבים היו תלמידיו של האמורא רבי פרידא, וכדרך העולם – היו ביניהם מוכשרים יותר ומוכשרים פחות. חלק מן התלמידים הבינו מיד את דברי התורה שלמדו אצל רבם, ודי היה להם בכמה חזרות מהירות כדי לשנן את הדברים, ואחרים נדרשו להסברים ארוכים ומפורטים. רק תלמיד אחד היה בעל תפיסה איטית במיוחד, וגם אחרי עשרות פעמים לא הצליח להבין את דברי רבו ולזכרם.

רבי פרידא, סבלן גדול היה. באורך רוח היה חוזר ומלמד תלמיד זה פעם אחר פעם, מסביר ומשנן, מרחיב ומבהיר עד שהבין את הדברים והם נכנסו לראשו. לא עשר פעמים לימד רבי פרידא את תלמידו, ואפילו לא מאה. ארבע מאות פעמים היה חוזר ומשנן עם תלמידו כל פרק וכל הלכה ולא חס על זמנו ועל טרחתו, הוא גם לא סבר כי בזמן הרב שהוא מקדיש כדי ללמד את תלמידו שוב ושוב את אותם דברים יש משום ביטול תורה. ברעננות ובמאור פנים היה לומד עמו, חוזר ומשנן, ואמנם, לאט-לאט הצליח התלמיד להתקדם ולהוסיף דעת. פעם אחת, בשעה שרבי פרידא לימד את אותו תלמיד, נכנסו אנשים לבית המדרש וביקשו ממנו שישתתף אתם בדבר מצווה שעמדו לקיים באותו יום. נענה רבי פרידא לבקשתם, אך אמר להם שיצטרף אליהם מאוחר יותר, שהרי כעת הוא עסוק בלימוד עם תלמידו.

עזבו האנשים את בית המדרש ורבי פרידא המשיך ללמד את תלמידו. כדרכו, חזר על הפרק עד שהגיעו לארבע מאות חזרות, אך לאכזבתו, הפעם לא היה בהן די. גם לאחר ארבע מאות פעמים לא הבין התלמיד את הדברים לאשורם. "מה אירע היום?" שאלו רבי פרידא בפליאה. "מדוע לא הספיקו החזרות הרגילות שלנו?" "היום לא הצלחתי להקשיב כראוי", ענה התלמיד. "מן הרגע שנכנסו האנשים האלה אל הרב וביקשו שישתתף במצווה, הוסחה דעתי מן הלימוד ולא הצלחתי להתרכז. בכל רגע חשבתי: 'עכשיו יקום הרב!' 'עכשיו יקום הרב!' ולא הבנתי כלל מה שמעתי".

ארבע מאות חזרות ירדו לטמיון! אך רבי פרידא לא גער בתלמידו ולא כעס על הפסד הזמן שנגרם. הוא דחה את יציאתו, ופנה במתינות לתלמידו: "הבה נלמד שוב. אל לך להרהר מתי אצא; תן דעתך על הדברים שאנו לומדים והשתדל שלא לעסוק במחשבות אחרות". ושוב ישבו הרב ותלמידו ולמדו. שוב חזרו ושינו עד שהשלימו ארבע מאות פעמים נוספות שבסיומן ידע התלמיד את דברי התורה על בורים.

באותה שעה שמע רבי פרידא בת קול שואלת: "באיזה שכר תבחר על מעשה זה – שיוסיפו לך ארבע מאות שנות חיים, או שתזכו אתה וכל בני דורך לחיי עולם הבא?"

ביקש רבי פרידא לזכות ולזכות את דורו בחיי עולם הבא. אמר הקדוש ברוך הוא: "תנו לו גם זאת וגם זאת!" ואכן, זכה רבי פרידא באריכות ימים מופלגת, וגם זכה וזיכה את דורו בחיי עולם הבא (על-פי עירובין, דף נד ע"ב).
ו. המורה או המלמד שאין בו את מידת מידת הסבלנות ומקפיד על התלמידים יתר על המידה אסור לו לשמש במשרה חינוכית זו אלא יחפש לעצמו משרה אחרת שלא בתחום החינוך, ועל זה נאמר (גמ' עבודה זרה ט): "כי רבים חללים הפילה" והוא יתבע על כל אותם תלמידים שנפלטו מהלימוד ה"י בגלל קפדנותו (כילד מתמודדים לגר"י זככה שער ט עמ' רכז).

סבלנות בחיי נישואין

ז. צריכים בני הזוג להתייחס בהרבה סבלנות האחד כלפי השני, לנהוג באיפוק ולא להגיב מהר, וכל שכן שלא לכעוס, להקניט, להוכיח ולבייש (אור לאוין להבנת הדסה לגר"צ אבא שאול עמ' קפז-קפח)

דוגמא ממעשה שהיה: סיפר הגאון רבי חיים ברליו זצ"ל, רבה של ירושלים: ביום חתונתי נכנסתי אל סבי הגדול, הגאון רבי יצחק מוולוז'ין זצ"ל על מנת שיאציל עלי מברכתו, ולקבל ממנו ברכה לחיים מאושרים, והוא השיב לי בזו הלשון: 'בוא בני ואלמדך דבר שאם תעשה כן תצליח, דע לך כי מידת הסבלנות כלפי כל יצורי אנוש היא הראשונה לכל המידות'. הוסיף רבי חיים ברליו ואמר: "קיימתי וקבלתי עלי מידה זו ואכן היא הצילה אותי מהרבה מכשולים ואבני גנף בדרך חיי. מים רבים עברו על ראשי אך מידת הסבלנות הצילה אותי".
ח. כל "שלום הבית" בין בני הזוג מושגת אך ורק על מידת הסבלנות, שפרושה לשאת אחד את השני על כל המכלול שבו (ס' כילד ננכל מן הכעס הגר"י סיטבון עמ' 97).

אין זה אומר שצריך לקבל כל התנהגות ומעשה ולשתוק אלא מגיבים בצורה שקולה מתוך סבלנות, שוללים דרישה בלתי מוצדקת אבל מתוך הארת פנים, מוכיחים על עבירה אבל מתוך אהבה ובדברים של טעם, וכל זאת בלי שום כעס או התמרמרות (עלי שור ח"ב עמ' ריד לרז שלמה וולדה, כילד ננכל מן הכעס סס).

ט. הרבה מהקונפליקטים בין בני הזוג נובעים מהשוני המהותי בין איש לאשה, ואם כל צד ידע את המאפיין של הצד השני הוא יוכל להתייחס בהבנה וסבלנות להתנהגויות הנובעות מצד טבעו ולא יפרשן כתכונה רעה (ע"פ פלא יועץ ע' סבלנות, מילות דיליה ח"ב לגר"א חנונו עמ' השב)

הסבר: אמרו חז"ל (שבת סג). נשים עם בפני עצמן הם, וכן אמרו (גמ' בבא מציעא נט). אמר ליה רב פפא לאבבי גם אם לפי דעתך אשתך קטנה בדעתך, בכל זאת כופף עצמך ושמע דבריה.

דוגמא מעשית: מצוי שאשה מספרת לבעלה את דבריה קוטע אתה באמצע דיבורה ומתחיל לתת עיצות לפתרון, אך היא במהלך יומה והבעל ששומע את דבריה קוטע אתה באמצע דיבורה ומתחיל לתת עיצות לפתרון, אך היא ממשיכה את שטף דיבורה כאילו לא שמעה את פתרונותיו ...

כי זו תכונת נפשה היא זקוקה לעצם השיחה, להקשבה ולכך שבעלה יכיל את מצוקותיה, ואילו הבעל מצידו שפועל בצורה שכלתנית התכונה שלו למצוא פתרון לכל בעיה. אם ינהג בחוסר סבלנות ולא ינסה להכיל את המציאות הזו, הדבר עלול לגרום לבעיות קשות בשלום הבית.

סבלנות בחברה

י. כדי שבני אדם יוכלו לבנות יחסי חברות תקינים עליהם להתאזר בסבלנות כדי שיוכלו להכיל אחד את השני על שלל תכונותיו כגון: בקביעות לימוד בצוותא, מגורים עם בחורים נוספים בחדר אחד, להסתדר אחד עם השני עם שכנים בבניין ובמקום העבודה.

הכלל היסודי אומר כי מי שאינו מורגל במידת הסבלנות, לא יוכל לסבול את חברתם של אנשים אחרים, כי הוא תמיד יתמקד במה שמפריע לו ונוגד את רצונו (מילות דיליה ח"ב עמ' 182).

דוגמא ממעשה שהיה: הגאון רבי יעקב הרמן זצ"ל היה מיוחד במינו בהכנסת האורחים שלו, מידי שבת היו מתארחים אצלו כ- 30 אורחים.

פעם אחת הביא לו בנו במתנה בגד יקר במיוחד עשוי משי כדי שילבשו בשבתות וחגים. מנהגו של רבי יעקב היה להגיש בעצמו את המנות ולחלקם לאורחים, שבת אחת כשהגיש לאחד המסובים את קערת הטשולנט, הרים הלה את המנה והטיחה על פניו של רבי יעקב ועל בגדו החדש. רבי יעקב לא הגיב ונכנס למטבח, שם רחץ את פניו והוריד את בגדו החדש שנתלכלך. ואז ניגש לאותו יהודי ושאל בשקט: "תגידי לי בבקשה, מה לא השביע את רצונך?", השיב לו: "רציתי מנה כפולה של בשר...". לשמע דבריו השיב לו: "בעוד רגע קט תקבל את בקשתך" ונכנס למטבח ומילא לו מנה גדושה בבשר והגיש לפניו.

בני ביתו שהיו נוכחים בכל מה שאירע שאלוהו: "כיצד התאפקת לנוכח תופעה שכזו!?", השיב להם רבי יעקב: "מי שאין לו סבלנות אינו יכול להיות מכניס אורחים, לצורך קיום מצוה זו צריכים לסבול ולספוג את כל השגעונות".

ניתן להשיג בעלון את לוח הברכות החדש העצבוני של כל המאכלים ברכה ראשונה ואחרונה ועוד

טל': 08-8644452 אתר העלון: alonthaihud.co.il דוא"ל: haihud.ashdod@gmail.com
אנו זקוקים עדיין לתרומות - שם חשבון: האיחוד פרשת שבוע מסי' חשבון: 111396 סניף: 516 בנק מסד 46